

Міністерство освіти і науки України

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-10 КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ З
ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ**

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я

8-10 КЛАСИ

Київ – 2016

Пояснювальна записка

Інтегрований предмет «Основи здоров'я» передбачає розвиток здоров'я збережувальної компетентності шляхом набуття учнями ТПМ навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього. Програма з «Основи здоров'я» для 8-10 класів продовжує реалізацію мети і завдань освітньої галузі, визначеної у Державному стандарті загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

Мета предмета є: формування в учнів із тяжкими порушеннями мовлення свідомого ставлення до свого життя і здоров'я, оволодіння основами здорового способу життя, навичками безпечної для життя і здоров'я поведінки.

Завдання предмета:

- ознайомлення учнів з основними принципами, шляхами й методами збереження життя і зміцнення усіх складових здоров'я;
- формування в учнів сталої мотиваційної установки на здоровий спосіб життя як провідної умови збереження і зміцнення здоров'я;
- формування у школярів стійких переконань щодо пріоритету здоров'я як основної умови реалізації фізичного, психічного, соціального та духовного потенціалу людини з урахуванням її індивідуальних особливостей;
- навчання учнів методам самозахисту в умовах загрози для життя;
- навчання учнів методам самооцінки і контролю стану і рівня здоров'я протягом усіх років навчання;
- виховання у підлітків бережливого, дбайливого та усвідомленого ставлення до власного здоров'я як однієї з найвищих людських цінностей, потреби самопізнання та всебічного самовдосконалення;
- розвиток навичок учнів, спрямованих на заохочення вести здоровий спосіб життя.

Корекційно-розвивальна робота з предмету має на меті:

- розвиток лексико-граматичної сторони мовлення шляхом збагачення різних лексичних категорій, вміння користуватися лексичними мовними засобами у різних мовленнєвих ситуаціях, формування морфологічних та синтаксичних узагальнень;
- корекцію зв'язного (діалогічного, монологічного) мовлення на основі розвитку умінь граматично правильно та логічно висловлювати свої думки, сприймати та відтворювати почутий та прочитаний текст з використанням зорової опори та без неї, за уявленням та уявою;

- розвиток внутрішнього мовлення.

Навчальна програма побудована на основі інтегрованого поєднання елементів знань щодо збереження і захисту життя та зміцнення здоров'я людини.

Зміст першої колонки містить розгорнуті теми відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти. До кожного розділу програми визначені обов'язкові результати навчання, спрямовані на досягнення учнями здоров'я збережувальної, соціальної, загальнокультурної та інших компетентностей.

У другій колонці подано інформацію про досягнення учнів з ТПМ у процесі навчання обсягу знань щодо збереження життя та зміцнення здоров'я, поглиблення навичок та умінь (зокрема прийняття рішень, розв'язання проблем, творчого та критичного мислення, спілкування, самооцінки та почуття гідності, протистояння негативному психологічному впливові, подолання емоцій та стресу, а також розвиток співчуття і відчуття себе як громадянина), усвідомлення ними необхідності відповідати за своє життя і здоров'я.

Третя колонка стосується особливостей корекційно-розвивальної роботи в процесі навчання дітей з ТПМ. Тут розташовано детальну інформацію щодо формування компонентів мовленнєвої та навчальної діяльності, розвиток тих психічних функцій, що беруть участь у процесі читання і письма, особистісних якостей, які є основою благополучного засвоєння знань, умінь і навичок, що передбачені програмою, з урахуванням загальних та індивідуальних особливостей мовленнєвого розвитку учня. Зміст корекційно-розвивальної лінії навчання, з одного боку відбиває послідовність формування певних складових, що входять до психологічної структури читання, з іншого боку розкриває умови, за яких має відбуватися накопичення знань та вдосконалення умінь в рамках кожного напрямку з урахуванням своєрідного мовленнєвого розвитку школярів.

Конкретним результатом навчання має бути розвиток здоров'язбережувальних компетенцій учнів, зокрема, збільшення обсягу знань щодо збереження життя та зміцнення здоров'я, поглиблення навичок та умінь (зокрема прийняття рішень, розв'язання проблем, творчого та критичного мислення, спілкування, самооцінки та почуття гідності, протистояння негативному психологічному впливові, подолання емоцій та стресу, а також розвиток співчуття і відчуття себе як громадянина), усвідомлення учнями необхідності відповідати за своє життя і здоров'я.

Зміст програми структуровано за чотирма розділами:

- 1) Здоров'я людини.
- 2) Фізична складова здоров'я.
- 3) Психічна і духовна складові здоров'я.

4) Соціальна складова здоров'я.

Розділ «Здоров'я людини» передбачає формування цілісного уявлення учнів про здоров'я, безпеку і розвиток людини, їх взаємозв'язок із способом життя і навколишнім середовищем, а також засвоєння учнями правил безпечної поведінки у природному і техногенному середовищі.

Розділ «Фізична складова здоров'я» спрямовано на вивчення чинників, що впливають на фізичне благополуччя дитини.

Розділ «Психічна та духовна складові здоров'я» містить інформацію щодо чинників, які впливають на емоційний, інтелектуальний та духовний розвиток учня. Профілактика шкідливих звичок розглядається в контексті розвитку позитивної самооцінки, навичок критичного мислення й уміння приймати виважені рішення.

Розділ «Соціальна складова здоров'я» присвячено вивченню чинників, що впливають на соціальне благополуччя людини та правил безпечної поведінки у навколишньому середовищі. Профілактика шкідливих звичок розглядається в контексті формування в учнів навичок протидії негативним соціальним впливам.

Зміст навчального матеріалу у програмі складається з двох частин: понятійного і діяльнісного, який складається з вправ для відпрацювання ключових умінь і навичок щодо збереження життя і зміцнення здоров'я. Виконання зазначених вправ є обов'язковим елементом навчальних занять відповідної тематики. Знаком * позначено вправи, які слід виконувати не лише в класі, а й вдома з допомогою батьків.

Програму побудовано за концентричним принципом. Зазначені розділи є наскрізними для всієї основної школи. Поступове, дозоване ускладнення матеріалу веде до послідовного зростання вимог до рівня знань учнів за кожним напрямком з однієї теми в іншу. У кожному класі зміст, обсяг і послідовність пропонованої учням інформації, організація її засвоєння змінюються відповідно до зростаючих пізнавальних і психологічних особливостей учнів. За умови дотримання державних вимог до результатів навчання послідовність і кількість годин на ці складові у підручниках і календарних планах можуть змінюватися відповідно до авторського викладу, робочого плану школи, необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, в яких відбувається навчально-виховний процес (наближення епідемій, стихійне лихо, інфекційні хвороби тощо).

Особливість методики проведення уроків інтегрованого предмету «Основи здоров'я» полягає в тому, що оволодіння сприятливими для здоров'я і розвитку особистості життєвими навичками потребує багаторазового вправляння, насамперед у процесі групової взаємодії.

Запорукою формування здорової особистості учня є взаєморозуміння, взаємоповага, толерантність, творче співробітництво всіх учасників навчального процесу. Увага вчителя має бути зосереджена на проведенні занять з використанням методів навчання, що ґрунтуються на активній участі всіх учнів: роботі в групах, обговоренні, мозкових штурмах, розробці концептуальних карт, рольових іграх, дискусіях, творчих проектах, інтерв'ю, аналізі життєвих ситуацій, екскурсіях, моделюванні розв'язання проблеми тощо.

Особливу увагу необхідно надати позитивній мотивації учнів не лише на вибір здорового способу життя, а й активну, щоденну й поступальну їх дію за правилами й вимогами збереження життя й зміцнення здоров'я.

Успішна реалізація програми інтегрованого предмета «Основи здоров'я» можлива лише на засадах активної співпраці, партнерства всіх учасників навчально-виховного процесу (учнів, педагогів, сім'ї та громади), що передбачає й уможлиблює:

- особистісно орієнтоване навчання;
- збагачення змісту інтегрованого предмета емоційним, особистісно значимим матеріалом;
- використання інтерактивних методів навчання;
- стимулювання позитивних інтелектуальних почуттів учнів, послідовну диференціацію та індивідуалізацію вивчення цього предмета;
- роботу учнів із різними джерелами інформації, різними видами і типами ресурсних матеріалів;
- відпрацювання практичних дій при вивченні кожної теми;
- створення умов для активного діалогу між учасниками-партнерами навчально-виховного процесу (учнів, учителів, членів сім'ї, громади) та вільного вибору учнями навчальних завдань і способів поведінки;
- залучення учнів до самооцінювання різних видів своєї діяльності, у тому числі й розвитку життєвих навичок;
- багатоваріантність форм різних видів діяльності учнів;
- залучення до активної співпраці сім'ї та громади.

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень учнів з основ здоров'я є знання, вміння та навички, емоційно-ціннісне ставлення до навколишньої дійсності, правила поведінки учнів в життєвих ситуаціях.

Позитивно оцінюється кожний крок учня, спрямований на:

- підвищення рівня знань про здоров'я і безпеку життєдіяльності, здоровий спосіб життя, уміння використовувати здобуті знання для зміцнення здоров'я;
- набуття навичок, що сприяють розвитку та взаємозв'язку усіх складових здоров'я (фізичній, соціальній, психічній та духовній);

- позитивне ставлення до здорового способу життя.

Розподіл навчальних годин між розділами програми базового курсу є орієнтовним. Вчитель має право змінювати обсяг годин, відведених програмою на вивчення окремої теми (розділу):

- дещо збільшити або зменшити час на вивчення окремих тем, що забезпечить свідоме й міцне засвоєння учнями всього матеріалу;
- змінити послідовність вивчення питань у межах теми (розділу) залежно від конкретних умов школи;
- залучити додатковий матеріал залежно від рівня підготовки класу, не порушуючи при цьому логіку вивчення курсу фізики;
- скоротити кількість годин по окремих розділах з метою збільшення резерву годин для повторення навчального матеріалу.

В кінці кожного року навчання включати години для узагальнення й систематизації вивченого навчального матеріалу.

Для навчання дітей з ТПМ предмету «Основи здоров'я» можна використовувати підручники, авторські посібники з «Основ здоров'я» і зошити з друкованою основою для загальноосвітньої школи.

8 клас

(35 годин, в тому числі 4 години – резервний час)

К – сть год ин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
<i>Розділ 1. Здоров'я людини (6 годин)</i>			
2 4	<p>На порозі дорослого життя.</p> <p>Фізіологічна, психологічна та соціальна зрілість.</p> <p>Соціальні ролі і життєві навички в сучасному світі.</p> <p>Надзвичайні ситуації</p> <p>Класифікація надзвичайних ситуацій.</p> <p>Основні принципи порятунку і захисту людей у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Основні положення законодавства України щодо порятунку і захисту людей у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Визначення стану потерпілого.</p> <p>Перша допомога при надзвичайних</p>	<p>Учні:</p> <p><i>називають:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - складові та ознаки фізіологічної, психологічної та соціальної зрілості; - ознаки надзвичайних ситуацій; - види і рівні надзвичайних ситуацій; - права і обов'язки людини при надзвичайних ситуаціях та в період ліквідації їх наслідків; <p><i>наводять приклади:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - соціальних ролей, які люди виконують упродовж життя; - надзвичайних ситуацій природного, техногенного і соціального походження; <p><i>розпізнають:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ознаки надзвичайних ситуацій; 	<p>Закріплення знань про ознаки фізіологічної, психологічної та соціальної зрілості надзвичайні ситуації, права і обов'язки людини при надзвичайних ситуаціях та в період ліквідації їх наслідків.</p> <p>Розвиток умінь встановлення причинно-наслідкових зв'язків між способом життя і станом здоров'я, шляхом спеціально дібраних вправ (де вчитель пропонує учням розіграти ситуацію тематика присвячена виконанню соціальних ролей, діям в надзвичайних ситуаціях в природного, техногенного,</p>

<p>ситуаціях. Алгоритм рятування людей під час пожежі.</p> <hr/> <ul style="list-style-type: none"> ● Самооцінювання рівня зрілості та готовності до дорослого життя. ● Аналіз повідомлень засобів масової інформації про надзвичайні ситуації. ● Моделювання ситуацій рятування людей на пожежі. <p>Відпрацювання навичок надання першої допомоги потерпілому.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ступені термічних опіків; - ситуації, в яких треба надати першу допомогу; <p><i>пояснюють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - роль життєвих навичок для адаптації людей у сучасному світі; <p><i>уміють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінювати рівень ризику у надзвичайних ситуаціях; - виконувати найпростіші рятувальні роботи; - користуватися засобами індивідуального захисту і рятувальним спорядженням; - визначати стан потерпілого; - виконувати алгоритм рятування людей на пожежі та алгоритм надання першої допомоги потерпілому; <p><i>дотримуються правил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - евакуації із небезпечної зони; - особистої безпеки під час надання першої допомоги. <p><i>демонструють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - особисту відповідальність за своє життя і здоров'я; - взаємодопомогу, готовність грамотно діяти у надзвичайних ситуаціях. 	<p>соціального характеру, надання першої домедичної допомоги при НС.</p> <p>Розвиток вербально-логічного мислення (де учні порівнюють власні вчинки і поведінку з іншими людьми, проводять аналогії та моделюють за аналогією власну поведінку).</p> <p>Формування моральних та гуманних почуттів на основі ціннісного ставлення до свого здоров'я.</p> <p><i>Виконувати алгоритм дії:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - евакуації із небезпечної зони; - особистої безпеки під час надання першої допомоги.
<p>Розділ 2. Фізична складова здоров'я (5 годин)</p>		

<p>2</p> <p>3</p>	<p>Оздоровчі системи Поняття про оздоровчі системи. Складові оздоровчих систем. Фізичні якості людини. Вплив фізичної активності на здоров'я.</p> <p>Безпека харчування Вибір харчових продуктів. Традиційні і сучасні системи харчування. Дієтичне харчування. Негативні наслідки незбалансованого харчування. Харчові добавки. Симптоми харчового отруєння. Отруйні рослини і гриби. Профілактика харчових отруєнь. Перша допомога при харчових отруєннях та кишкових інфекціях.</p> <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • Відпрацювання навичок першої допомоги при харчових отруєннях і кишкових інфекціях 	<p>Учні: <i>називають:</i> - основні складові оздоровчих систем; - види спорту, які розвивають фізичні якості людини; - наслідки незбалансованого харчування; - причини харчових отруєнь; <i>наводять приклади:</i> - традиційних і сучасних оздоровчих систем; - страв своєї національної кухні; - отруйних рослин і грибів своєї місцевості; <i>розпізнають:</i> - міфи і факти про дієти; - симптоми харчового отруєння; <i>пояснюють:</i> - як формуються харчові звички; - принципи харчування для здоров'я; - небезпеку незбалансованого харчування; - необхідність консультування щодо вживання харчових добавок; <i>уміють</i> надавати першу допомогу при харчових отруєннях і кишкових інфекціях; <i>дотримуються правил:</i> - харчування для здоров'я; - обробки і зберігання харчових</p>	<p>Закріплення знань про оздоровчі системи та складові оздоровчих систем.</p> <p>Розвиток умінь встановлення причинно-наслідкових зв'язків між способом життя і станом здоров'я, шляхом спеціально дібраних вправ (де вчитель пропонує учням розіграти ситуацію тематика присвячена <i>умінню</i> надавати першу допомогу при харчових отруєннях і кишкових інфекціях; дотриманню правил здорового харчування та обробки і зберігання харчових продуктів.</p> <p>Формування моральних та гуманних почуттів на основі ціннісного ставлення до харчування для здоров'я та правил особистої гігієни людей.</p>
-------------------	--	--	---

продуктів.

Розділ 3. Психічна й духовна складові здоров'я. (6 годин)

2	<p>Становлення особистості Біосоціальний характер особистості. Розвиток особистості. Формування самосвідомості у підлітковому віці. Складові духовного розвитку особистості. Формування системи цінностей. Моральний розвиток особистості. Піраміда потреб.</p> <p>2</p> <p>Планування майбутнього.</p> <p>Краса і здоров'я Ідеали краси і здоров'я. Вплив модних тенденцій на здоров'я.</p> <p>2</p> <p>Уміння вчитися Складові уміння вчитися. Важливість налаштування на успіх. Бар'єри ефективного навчання. Розвиток логічного та образного мислення. Принципи запам'ятовування. Розвиток пам'яті та уваги.</p> <hr/> <ul style="list-style-type: none">• Відпрацювання алгоритму постановки й досягнення мети.• Моделювання прийомів ефективного запам'ятовування, концентрації уваги, підготовки	<p>Учні: <i>називають:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- стадії і завдання психосоціального розвитку особистості;- складові свого духовного розвитку;- структуру потреб людини;- ознаки зовнішньої та внутрішньої краси;- чинники, що сприяють і перешкоджають розвитку інтелекту;- правила підготовки до іспитів; <p><i>наводять приклади:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- фізіологічних, соціальних і духовних потреб;- можливих небезпечних наслідків пластичної хірургії, пірсингу і татуювання;- принципів ефективного запам'ятовування, концентрації уваги; <p><i>розпізнають</i> рекламні стратегії, пов'язані з індустрією моди;</p> <p><i>пояснюють:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- біосоціальний характер формування особистості;- значення духовних потреб;	<p>Розвиток уявлень про об'єкти та явища цінності здоров'я на основі абстрагування та узагальнення суттєвих ознак, їх конкретизації та диференціації. Розвиток умінь робити висновки, умовиводи на основі заданого алгоритму, всебічного аналізу системи чинників того чи іншого явища та абстрагувати серед інших основний.</p> <p>Формування умінь оцінювати рівень власного здоров'я, розрізняти ознаки здоров'я і хвороби.</p> <p>Розвиток розуміння ознак вербальної і невербальної комунікації, активного і пасивного слухання, у процесі розповіді як захищати шкіру від несприятливих погодних умов, і якими користуватися косметичними засобами.</p> <p>Корекція умінь висловлювати власні міркування щодо змісту почутого чи прочитаного: виражати власні міркування щодо визначення індивідуальних показників фізичної складової здоров'я.</p>
---	---	--	--

	<p>до контрольної роботи (іспитів).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вправи на розвиток пам'яті та уваги. 	<p>- необхідність планувати своє майбутнє; <i>уміють:</i> - користуватися прийомами ефективного читання і запам'ятовування; - складати карти пам'яті; - демонструють налаштованість на успіх, наполегливість у досягненні мети.</p>	
<p>Розділ 4. Соціальна складова здоров'я (14 годин)</p>			
5	<p>Тема 1. Соціальне благополуччя Соціальні аспекти статевого дозрівання. Спілкування хлопців і дівчат. Принципи рівноправного спілкування. Особливості дії тютюнового диму, алкоголю і наркотиків на розвиток репродуктивної системи підлітків. Психологічні і соціальні наслідки ранніх статевих стосунків, підліткової вагітності. Небезпека інфікування ВІЛ, інфекціями, що передаються статевим шляхом (ІПСШ). Віктимна поведінка. Кримінальна відповідальність за злочини сексуального характеру.</p>	<p>Учні: <i>називають</i> шляхи інфікування ВІЛ та ІПСШ та методи захисту; <i>наводять приклади:</i> - висловлення почуттів дружби, приязні, кохання; - віктимної поведінки; - бактеріальних та вірусних ІПСШ; <i>розпізнають</i> ситуації, що загрожують сексуальним насиллям; <i>пояснюють:</i> - вплив психоактивних речовин на розвиток репродуктивної системи підлітків; - фізіологічні та соціально-психологічні наслідки ранніх статевих стосунків та штучного переривання вагітності;</p>	<p>Закріплення знань про шляхи інфікування ВІЛ та ІПСШ та методи захисту. Розвиток зв'язного мовлення, шляхом моделювання ситуації із конструктивним розв'язанням конфліктів та прийняттям правильного рішення відносно свого здоров'я. Корекція навичок самоконтролю у конфліктних ситуаціях. Розвиток умінь висловлювати власні міркування щодо змісту почутого чи прочитаного: виражати власні міркування щодо подій і їх учасників, наводити аналогічні приклади з власного досвіду.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Відпрацювання алгоритму відмови від небезпечних пропозицій в умовах тиску 	<p>- причини утримання від ранніх статевого стосунків;</p> <p><i>Уміють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> відмовлятися від небезпечних пропозицій; дотримуються правил рівноправного спілкування між статями. 	<p>Формування умінь емоційно-позитивного відношення спілкування з однокласниками і членами родини, дружнього спілкування однолітків.</p>
9	<p>Тема 2. Безпека в побуті й навколишньому середовищі</p> <p>Безпека на дорозі</p> <p>Організація дорожнього руху. Модель безпечного дорожнього середовища («трикутник безпеки»). Правила дорожнього руху. Регулювання дорожнього руху. Пріоритети в дорожньому русі.</p> <p>Мотоцикл і безпека. Правила для мотоциклістів та пасажирів мотоцикла.</p> <p>Небезпека керування транспортним засобом у нетверезому стані.</p> <p>Екологічна безпека</p> <p>Забруднення навколишнього середовища і здоров'я. Питна вода і здоров'я. Небезпека купання у забруднених водоймах.</p> <p>Атмосферні забруднення та їх вплив на здоров'я.</p> <p>Вплив транспорту на навколишнє середовище та здоров'я.</p>	<p>Учні:</p> <p><i>називають:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> основні групи факторів ризику, що викликають дорожню аварійність; заходи безпеки для мотоциклістів і пасажирів мотоцикла; функції правоохоронних органів України щодо збереження життя і здоров'я громадян; права, обов'язки і відповідальність за правопорушення для різних вікових груп; <p><i>наводять приклади:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> зниження дії чинників ризику дорожньої аварійності; чинників техногенного впливу на довкілля; способів очищення і доочищення питної води; небезпечних ситуацій, пов'язаних із торгівлею людьми, залученням до деструктивних соціальних угруповань, 	<p>Закріплення знань про організацію дорожнього руху, правову відповідальність і закони України, види правопорушень, поняття і межі допустимої самооборони.</p> <p>Розвиток розумових операцій: аналізу, синтезу порівняння, узагальнення, абстрагування.</p> <p>Формування поняття про безпеку на дорозі на основі знань абстрагувати суттєві ознаки безпеки. Спеціально дібрані вправи де вчитель з учнями відпрацьовує алгоритм дій під час ДТП.</p> <p>Корекція навички грамотно будувати усні висловлювання при цьому користуючись понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>Корекція умінь простежувати логічні</p>

<p>Вплив забруднення ґрунтів на здоров'я.</p> <p>Соціальна безпека Правова відповідальність і закони України. Права, обов'язки і правова відповідальність неповнолітніх. Види правопорушень. Поведінка підлітків у разі затримання міліцією. Захист від кримінальних небезпек. Поняття і межі допустимої самооборони. Основи самозахисту. Протидія торгівлі людьми. Дитяча безпритульність і бездоглядність. Небезпека залучення до деструктивних соціальних угруповань. Загроза тероризму.</p> <p>Інформаційна безпека Вплив засобів масової інформації на здоров'я і поведінку людей. Комп'ютерна безпека. Безпека у мережі Інтернет.</p> <hr/> <ul style="list-style-type: none"> ● Визначення пріоритетів у дорожньому русі. ● Відпрацювання навичок відмови від небезпечних пропозицій, пов'язаних з мотоциклами, ● Відпрацювання уміння уникати нападу, пограбування, залучення 	<p>виявами тероризму; <i>розпізнають:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - пріоритети проїзду перехресть, вузьких і складних ділянок дороги учасниками дорожнього руху; - безпечні джерела питної води; - дії, вчинені у межах допустимої самооборони та з перевищенням цих меж; <p><i>пояснюють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - модель безпечного дорожнього середовища («трикутник безпеки»); - вплив чинників екологічної, соціальної інформаційної небезпеки на здоров'я; - правила поведінки у випадку загрози пограбування, захоплення в заручники; <p><i>уміють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - приймати відповідальні рішення і відмовлятися від небезпечних пропозицій пов'язаних з використанням мотоцикла; - використовувати найпростіші прийоми самозахисту; правильно поводитись при затриманні правоохоронними органами; - критично аналізувати повідомлення засобів масової інформації; <p><i>дотримуються:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - правил дорожньої безпеки; - правил безпеки при користуванні комп'ютером, Інтернетом. 	<p>зв'язки та робити відповідні умовиводи.</p> <p>Розвиток зорової уваги (стійкості та концентрації), пам'яті.</p> <p>Формування навички долати труднощі шляхом знаходження правильного рішення.</p>
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Визначення цілей та розробка планів у різних сферах життя. • Формулювання життєвого кредо. 	<p>- холістичного підходу до здоров'я; <i>розпізнають</i> ознаки здоров'я, хвороби та проміжних станів; <i>пояснюють</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - необхідність планування життя; - взаємозв'язок різних складових здоров'я; - вплив способу життя на здоров'я; <p><i>уміють</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінювати рівень свого здоров'я; - аналізувати свій спосіб життя, особисті цілі і розробляти довгострокові плани, враховуючи важливі сфери життя; <p><i>демонструють</i> високий рівень мотивації до здорового способу життя, віру в себе, позитивне ставлення до своїх життєвих перспектив.</p>	<p>пояснення щодо мотивації власних дій, міркує про причини дій інших людей, прогнозує їх можливі наслідки.</p> <p>Виявляє прагнення до самостійності, самовдосконалення на основі усвідомлення значення здоров'я для життя людини.</p> <p>Розвиток умінь висловлювати власні міркування щодо змісту почутого чи прочитаного: виражати власні міркування щодо подій і їх учасників, наводити аналогічні приклади з власного досвіду.</p>
--	---	--	--

Розділ 2. Фізична складова здоров'я (6 годин)

4	<p>Збереження і зміцнення фізичної складової здоров'я Взаємозв'язок принципів особистої гігієни, адекватного харчування, рухової активності, повноцінного відпочинку. Види рухової активності. Вплив рухової активності на фізичне,</p>	<p>Учні: <i>називають</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - індикатори фізичної форми; - чинники розвитку фізичного здоров'я; <p><i>наводять приклади</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - популярних видів рухової активності; - аеробної та анаеробної активності; 	<p>Розширення та уточнення поняття “рухлива активність” на основі абстрагування, узагальнення та конкретизації основних ознак фізичного здоров'я людини.</p> <p>Розвиток вербально-логічного</p>
---	--	---	--

2	<p>психологічне і соціальне благополуччя людини. Складові особистої гігієни. Гігієнічні процедури.</p> <p>Біологічні ритми і здоров'я. Значення сну в юнацькому віці.</p> <p>Моніторинг здоров'я</p> <p>Види моніторингу фізичної складової здоров'я. Показники фізичного здоров'я.</p> <hr/> <p>Експрес-оцінка індивідуального рівня фізичного здоров'я.</p>	<p>- гігієнічних процедур; <i>пояснюють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - переваги здорового способу життя; - значення сну в юнацькому віці; - вплив рухової активності на здоров'я; <p><i>уміють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - визначати індекс маси тіла, безпечно контролювати масу свого тіла; - здійснювати експрес-оцінку та моніторинг здоров'я; <p><i>дотримуються правил</i> особистої гігієни, збалансованого харчування і рухової активності.</p>	<p>мислення: абстрагує позитивні та негативні чинники впливу на здоров'я людини, міркує про їх можливі наслідки.</p> <p>Розвиток сенсорних процесів на основі вміння розпізнавати відчуття різної модальності, диференціювати внутрішні стани організму при їх безпосередньому впливі на відповідні рецептори (зорові, слухові, нюхові, больові тощо).</p> <p>Формування розуміння значення абстрактних слів, що позначають стани людського організму, з опорою на контекст, предметну ситуацію тощо.</p>
---	--	---	---

Розділ 3. Психічна й духовна складові здоров'я (11 годин)

3	<p>Самореалізація особистості</p> <p>Самореалізація у підлітковому та юнацькому віці. Складові самореалізації. Самопізнання і формування особистості.</p> <p>Формування самооцінки. Поняття життєвого самовизначення.</p>	<p>Учні: <i>називають:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - складові самореалізації і життєвого самовизначення; - критерії професійного самовизначення; - умови ефективного навчання; 	<p>Розвиток уявлень про об'єкти та явища цінності здоров'я на основі абстрагування та узагальнення суттєвих ознак, їх конкретизації та диференціації.</p> <p>Розвиток умінь робити висновки,</p>
---	--	---	---

2	<p>Профорієнтація. Емоційне благополуччя Природа і види емоцій. Поняття емоційної зрілості. Саморегуляція.</p>	<p>- етапи морального розвитку особистості; <i>наводять приклади:</i></p>	<p>умовиводи на основі заданого алгоритму, всебічного аналізу системи чинників того чи іншого явища та абстрагувати серед інших основний.</p>
3	<p>Методи самоконтролю. Уміння вчитися Умови ефективного навчання. Активне і пасивне навчання.</p>	<p>- різних професій; - чинників впливу на самооцінку людини;</p>	<p>Розвиток розуміння ознак вербальної і невербальної комунікації, активного і пасивного слухання, у процесі розповіді як захищати шкіру від несприятливих погодних умов, і якими користуватися косметичними засобами.</p>
3	<p>Індивідуальні особливості сприйняття і навчання. Самовиховання характеру Риса характеру. Чинники, від яких залежить характер людини. Самовиховання характеру.</p> <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • Самооцінка характеру. Проект самовиховання. • Визначення індивідуального стилю навчання. • Відпрацювання навичок раціонального планування часу і підготовки до іспитів. • Виявлення професійних схильностей. • Міні-проект: «Дослідження ринку праці за матеріалами засобів масової інформації». <hr/> <p>Екскурсія до центру зайнятості населення.</p>	<p>- рис характеру за категоріями ставлення до себе, інших людей, речей, праці; <i>розпізнають</i> ознаки активного і пасивного навчання; <i>пояснюють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - необхідність вибору професії згідно з власними бажаннями, здібностями і перспективами на ринку праці; - значення емоційного благополуччя для здоров'я і професійного успіху; - роль емоцій в житті людини; - процес сприйняття і засвоєння інформації; - переваги активного стилю навчання; - залежність формування характеру від різних чинників; - значення моральних цінностей у формуванні характеру; <p><i>уміють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати прийоми самоконтролю; - визначати свій стиль навчання, застосовувати прийоми ефективного 	<p>Корекція умінь висловлювати власні міркування щодо змісту почутого чи прочитаного: виражати власні міркування щодо визначення індивідуальних емоційного благополуччя, самореалізації особистості.</p>

		<p>навчання, раціонально планувати час;</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати свої життєві цінності; - визначати життєві навички, необхідні для удосконалення характеру; - скласти план удосконалення характеру. 	
--	--	--	--

Розділ 4. Соціальна складова здоров'я

(11 годин)

5	<p>Соціальна компетентність Стосунки і рівні спілкування. Навички ефективного спілкування. Принципи формування міжособистісних стосунків. Стосунки з дорослими і однолітками. Репродуктивне здоров'я молоді Негативні наслідки ранніх статевих стосунків. Вплив психоактивних речовин на репродуктивне здоров'я. ВІЛ/СНІД: проблема людини і проблема людства Епідемія ВІЛ-інфекції/СНІДу: загроза людині. Умови і шляхи інфікування ВІЛ. Формула індивідуального захисту. Тестування на ВІЛ-інфекцію, гепатити В і С.</p>	<p>Учні: <i>називають:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ознаки міцної родини; - чинники ризику для репродуктивного здоров'я молоді в Україні; - шляхи інфікування ВІЛ, гепатитами В і С; - три стадії ВІЛ-інфекції; - методи профілактики ВІЛ-інфекції на особистому і державному рівнях, формулу індивідуального захисту; - основні положення законодавства України у сфері протидії епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу; - принципи тестування на ВІЛ-інфекцію; <p><i>наводять приклади</i> негативних наслідків ранніх статевих стосунків;</p> <p><i>пояснюють:</i></p>	<p>Закріплення знань про навички ефективного спілкування, шляхи інфікування ВІЛ та ІПСШ та методи захисту.</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення, шляхом моделювання ситуації із конструктивним розв'язанням конфліктів та прийняттям правильного рішення відносно свого здоров'я.</p> <p>Корекція навичок самоконтролю у конфліктних ситуаціях, умінь простежувати логічні зв'язки та робити відповідні умовиводи.</p> <p>Розвиток розумових операцій: аналізу, синтезу порівняння, узагальнення, абстрагування.</p>
4		2	

		<ul style="list-style-type: none"> - роль родини у задоволені потреб людини; - вплив психоактивних речовин на репродуктивне здоров'я; - значення моральних цінностей у протидії епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу; <p><i>уміють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ефективно спілкуватися, розбудовувати міжособистісні стосунки; - оцінювати ризики інфікування ВІЛ, гепатитами В і С у життєвих ситуаціях; - надавати достовірну інформацію з проблеми ВІЛ-інфекції/СНІДу; - протидіяти стигмі та дискримінації. 	<p>Розвиток умінь висловлювати власні міркування щодо змісту почутого чи прочитаного: виражати власні міркування щодо подій і їх учасників, наводити аналогічні приклади.</p> <p>Формування умінь емоційно-позитивного відношення спілкування з однокласниками і членами родини, дружнього спілкування однолітків.</p>
--	--	--	--

(35 годин, в тому числі 4 години – резервний час)

К – сть год ин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
Розділ 3. Психічна й духовна складові здоров'я (14 годин)			
3 4 7	<p>Емоційне благополуччя Природа і види емоцій. Поняття емоційної зрілості. Саморегуляція. Методи самоконтролю.</p> <p>Уміння вчитися Умови ефективного навчання. Активне і пасивне навчання. Індивідуальні особливості сприйняття і навчання. Способи ефективного навчання й підготовки до іспитів. Планування часу.</p> <p>Самовиховання характеру Риси характеру. Чинники, від яких залежить характер людини. Роль життєвих цінностей у формуванні характеру. Цінності і якість життя. Моральний розвиток особистості. Самовиховання характеру.</p> <hr/> <ul style="list-style-type: none"> Самооцінка характеру. Проект самовиховання. 	<p>Учні: <i>називають:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> складові самореалізації і життєвого самовизначення; критерії професійного самовизначення; умови ефективного навчання; етапи морального розвитку особистості; <p><i>наводять приклади:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> різних професій; чинників впливу на самооцінку людини; рис характеру за категоріями ставлення до себе, інших людей, речей, праці; <p><i>розпізнають</i> ознаки активного і пасивного навчання;</p> <p><i>пояснюють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> необхідність вибору професії згідно з власними бажаннями, здібностями і 	<p>Формування поняття “емоції” на основі знань абстрагувати, узагальнювати та диференціювати спільні та відмінні ознак різних конфліктних ситуаціях.</p> <p>Розвиток уявлень про особливості емоційного розвитку підлітків.</p> <p>Корекція лексичної системності іменників на позначення основних емоційних станів.</p> <p>Корекція зв’язного монологічного коментованого та описового мовлення.</p> <p>Розвиток уваги на фонетичній лексичній і граматичній правильності мовлення.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та пам’яті, конструктивного мислення, мисленневих операцій порівняння, аналізу, синтезу,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Визначення індивідуального стилю навчання. • Відпрацювання навичок раціонального планування часу і підготовки до іспитів. • Виявлення професійних схильностей. • Міні-проект: «Дослідження ринку праці за матеріалами засобів масової інформації». <p>Екскурсія до центру зайнятості населення.</p>	<p>перспективами на ринку праці;</p> <ul style="list-style-type: none"> - значення емоційного благополуччя для здоров'я і професійного успіху; - роль емоцій в житті людини; - процес сприйняття і засвоєння інформації; - переваги активного стилю навчання; - залежність формування характеру від різних чинників; - значення моральних цінностей у формуванні характеру; <p><i>уміють:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати прийоми самоконтролю; - визначати свій стиль навчання, застосовувати прийоми ефективного навчання, раціонально планувати час; - аналізувати свої життєві цінності; - визначати життєві навички, необхідні для удосконалення характеру; - складати план удосконалення характеру. 	<p>вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; операцій ймовірного прогнозування на лексичному та граматичному рівні.</p> <p>Формування умінь аналізувати систему цінностей активізувати свої інтелектуальні здібності, розпізнавати ознаки стресу.</p> <p>Виховання в учнів організованості, охайності, ретельності, дисциплінованості, вміння доводити розпочату справу до кінця</p>
--	--	---	--

**Розділ 4. Соціальна складова здоров'я
(17 годин)**

10	<p>Соціальне благополуччя Соціальна компетентність Стосунки і рівні спілкування. Навички ефективного спілкування. Принципи формування міжособистісних</p>	<p><i>Учні називають:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ознаки міцної родини; - чинники ризику для репродуктивного здоров'я молоді в Україні; - шляхи інфікування ВІЛ, гепатитами В 	<p>Формування понять «міжособистісні стосунки», «репродуктивне здоров'я». на основі узагальнення, систематизації та конкретизації знань та уявлень про</p>
----	---	---	--

4	<p>стосунків. Стосунки з дорослими і однолітками. Цінність родини. Чинники міцної родини. Готовність до сімейного життя.</p>	<p>і С; - три стадії ВІЛ-інфекції; - методи профілактики ВІЛ-інфекції на особистому і державному рівнях, формулу індивідуального захисту; - основні положення законодавства України у сфері протидії епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу; - принципи тестування на ВІЛ-інфекцію;</p>	<p>об'єкти здорового способу життя. Корекція навички зв'язного мовлення: висловлює власні міркування щодо змісту почутого або прочитаного, виражає ставлення до подій, наводить аналогічні приклади з власного досвіду.</p>
3	<p>Репродуктивне здоров'я молоді Стан репродуктивного здоров'я молоді в Україні. Негативні наслідки ранніх статевих стосунків. Вплив психоактивних речовин на репродуктивне здоров'я. Профілактика вроджених вад. ВІЛ/СНІД: проблема людини і проблема людства Епідемія ВІЛ-інфекції/СНІДу: загроза людині. Умови і шляхи інфікування ВІЛ. Формула індивідуального захисту. Тестування на ВІЛ-інфекцію, гепатити В і С. Епідемія ВІЛ-інфекції/СНІДу: загроза людству. Законодавство України у сфері протидії епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу. Значення моральних цінностей для профілактики ВІЛ-інфікування і протидії дискримінації ВІЛ-позитивних людей.</p>	<p><i>наводять приклади</i> негативних наслідків ранніх статевих стосунків; <i>пояснюють:</i> - роль родини у задоволенні потреб людини; - вплив психоактивних речовин на репродуктивне здоров'я; - значення моральних цінностей у протидії епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу; <i>уміють:</i> - ефективно спілкуватися, розбудовувати міжособистісні стосунки; - оцінювати ризики інфікування ВІЛ, гепатитами В і С у життєвих ситуаціях; - надавати достовірну інформацію з проблеми ВІЛ-інфекції/СНІДу; - протидіяти стигмі та дискримінації.</p>	<p>Розвиток довготривалої пам'яті на основі узагальнених та диференційованих образів-уявлень, про предмети і явища чинників здоров'я та впливу психоактивних речовин на репродуктивну систему. Розвиток навичок розуміння зв'язку куріння з небезпекою загрози репродуктивному здоров'ю, вплив комерційної реклами, небезпеку стигми і дискримінації, зв'язок епідемії туберкульозу з епідемією ВІЛ-інфекції/СНІДу. Розвиток гуманних та моральних почуттів на основі усвідомлення особливостей поширення ВІЛ-інфекції в Україні і світі. ВІЛ/СНІД і права людини та почуття відповідальності за її збереження та негативні наслідки. Корекція навички зв'язного мовлення:</p>

			висловлює власні міркування щодо змісту почутого або прочитаного, виражає ставлення до подій, наводить аналогічні приклади.
--	--	--	---

Основа:

. Упорядник: Пригода З.С. к.пед.н., ст.н.сп., лабораторії логопедії. Київ 2016.